

Obchodní politika

MO 6

Obchodní politika

- Souhrn záměrů, strategií, zásad, opatření, nástrojů, smluv a institucí
- Vlády jejich prostřednictvím ovlivňují:
- Zahraničně obchodní vztahy podnik. subjektů
- Vnitřní ek. vývoj národního hospodářství

Obchodní politika

- Cíl:
 - předem definované cíle vlády v různých oblastech národního hospodářství
- +
- Nepřímý dopad do sociální sféry

Obchodní politika

- Základ OP: suverénní postavení státu v mez. vztazích
- Prostřednictvím interakce s ostatními státy dochází ke **kompromisům**
- Výsledek negociací popřípadě pragmatismu

Obchodní politika

- Systém s horizontálními a vertikálními vazbami
- Nedílná součást politik státu
- Podsystem hospodářské politiky státu
- Vnitřní a vnější vazby

- Vnitřní: národní legislativy států
- Vnější: propojení se zahraničně obchodním politickým systémem

Mezinárodní obchodní jednání

- Mnohostranné obchodní dohody v rámci:
 - WTO
 - UNCTAD
- Dohody o integračních seskupení
- Regionální, bilaterální, meziregionální dohody

Pojetí OP

- Prostředek regulování vnějších ek. vztahů
- Prostředek k dosažení optimální ekonomické situace na svém území

- 2 základní směry:
- Protekcionismus
- Liberalismus
- [Trade Policy 101 - YouTube](#)

Protekcionalismus

- Chrání ekonomiku před vnějšími vlivy
- Filtrace negativních vnějších vlivů
- Dopady:
- Konzervace stereotypů ve výrobě
- Potlačení konkurence
- Skleníkové prostředí
- Pomalejší technologický rozvoj

Protekcjonismus

- Autarkie – extrémní forma protekcjonismu
- Uzavření domácího trhu pro dovozy a znemožnění vývozu
- Dopady:
- Konzervace chudoby
- Zastarávání technologií
- Nárůst výrobních nákladů

Protekcjonismus

- Spojován s krizovými obdobími světové ekonomiky:
- 20. a 30. léta
- 70. léta
- Částečně období po 2008 (př. Iniciativa Buy American)

Liberalismus

- Odstranění překážek obchodu
- Tarifních
- Netarifních
- Otevření všech sektorů vnitřního trhu konkurenci
- Úplné odstranění přímých i nepřímých podpor státu

Liberalismus

- Pozitivní a negativní dopady
- Propouštění zahraničních vlivů na domácí výrobu
- Změna výrobní struktury
- Zvýšení konkurence na domácím trhu
- Vyšší realizace komparativních výhod
- Nižší spotřebitelské ceny

Liberalismus

- Snížení mezd
- Zvýšení nezaměstnanosti
- Vyšší zranitelnost ekonomiky
- Případná rostoucí závislost na strategických dovozech

Liberalismus

- Přijímány na základě recipročních opatření vyplývajících z multilaterálních a bilaterálních dohod
- Reciprocita – vzájemné otevření trhů
- Tlak na liberalizaci prostřednictvím členství ve WTO **ale**
- Stále je řada protekcionistických opatření
- RTE: stimulační vládní podpory, technické normy, ochrana ŽP
- RZ: vysoká cla, celní procedury ochranná opatření apod.

Příklad přechodu protektionismus - liberalismus

- NDR – bývalé východní Německo
- 9.11.1989 – pád Berlínské zdi
- 3.10.1990 – znovusjednocení (Wiedervereinigung)

- Vytvoření společného trhu dvou odlišných ekonomik během jednoho roku
- Přijetí společné měny – západoněmecké marky
- NDR byla považována za nejvyspělejší ekonomiku východního bloku

Příklad přechodu protektionismus - liberalismus

- Původní silně chráněný trh byl **skokově vystaven** západoněmecké konkurenci a současně i světové konkurenci při skokovém zdražení nákladů
- Směna marek: 1:1 (černý trh 7:1)
- +
 - Skokové navýšení mezd na východě
- Dopady: deindustrializace, prudký a trvalý nárůst nezaměstnanosti, migrace do starých spolkových zemí

Liberalismus a protekcionismus 2017-2020

- 01/2017: Donald Trump prezidentem USA
- Motto: America First, Let's make America great again

- Přijatá opatření:
- Zrušení amerického podpisu na základě smlouvy TTP
- Návrh na vybudování zdi s Mexikem
- Tlak na výrobce automobilů, aby (ne) přesunuli výrobu do Mexika

- [Trump: NAFTA was worst trade deal ever made – YouTube](#)
- [Trump pulls out of TTP trade deal - YouTube](#)

Oblasti obchodu ovlivněné OP

- Průmysl: Liberalizace této oblasti je daleko, zejména v rozvinutých zemích
- Zemědělství: Strategické zboží, takže není možné zcela otevřít trhy
- Služby: Oblast úzce spojená s domácí politikou v různých odvětvích služeb
- Vládní (veřejné) zakázky: Neexistují žádná mnohostranná obchodní pravidla, jsou regulovány autonomně a účelně
- Oblast životního prostředí: Normy přijaté na ochranu životního prostředí představují překážky pro dovoz řady výrobků
- Oblast ochrany spotřebitele: Normy pro průmyslové výrobky, hygienické a rostlinolékařské předpisy pro zemědělské produkty a potraviny

Nástroje OP

- **Autonomní :**
 - Jednostranná rozhodnutí suverénního státu
 - Pouze v oblastech, která vázána mezinárodními smlouvami
 - Především všeobecné celní sazby
 - V souladu s pravidly WTO
- **Smluvní:** WTO, UNCTAD apod.

Nástroje OP

- Zakázané:
 - Podpory vázané na exportní výkonnost
 - Upřednostnění domácích vstupů před zahraničními
- Přípustné subvence:
 - Podpora určitého podniku
 - Podpora určitého regionu
 - Podpora určitého sektoru hospodářství

Nástroje OP

- Vývozní pojišťování a úvěrování se státním podílem je na seznamu subvencí
- Výjimky státům, které postupují podle mezinárodního ujednání o oficiálních vývozních úvěrech
- Konsenzus OECD, který se v EU vztahuje díky směrnici ES i na nečlenské státy OECD
- **Nefinanční podpora:**
 - Poskytování vývozních informací
 - Zajišťování výstav a veletrhů s účastí státu

OP z hlediska funkce

- **Celní (tarifní) :**
- Clo: poplatek vybíraný státem při přepravě zboží přes celní hranici
- Vyhlášeno v předem stanoveném období vnitrostátními právními předpisy
- Obsaženo v celním sazebníku
- Navrženo na podporu dlouhodobých cílů obchodní politiky státu
- **Necelní (netarifní):** viz dále

Cla: metody výpočtu

- Ad valorem: Procento hodnoty zboží
- Specifické: Pevná částka na fyzickou jednotku zboží
- Smíšené: Buď ad valorem, nebo konkrétní výše, podle toho, která je vyšší
- Kombinované: Kombinace hodnotového a konkrétního cla
- Kontingenční: Pro stanovení kvóty je clo nižší než běžná sazba

TARIC

- Oficiální seznam EU, ve kterém je veškeré zboží rozděleno do skupin s přidělenými povinnostmi
- www.taric.eu

- S01. SECTION I - LIVE ANIMALS; ANIMAL PRODUCTS
- S02. SECTION II - VEGETABLE PRODUCTS
- S03. SECTION III - ANIMAL OR VEGETABLE FATS AND OILS AND THEIR CLEAVAGE PRODUCTS; PREPARED EDIBLE FATS; ANIMAL OR VEGETABLE WAXES
- S04. SECTION IV - PREPARED FOODSTUFFS; BEVERAGES, SPIRITS AND VINEGAR; TOBACCO AND MANUFACTURED TOBACCO SUBSTITUTES
- S05. SECTION V - MINERAL PRODUCTS
- S06. SECTION VI - PRODUCTS OF THE CHEMICAL OR ALLIED INDUSTRIES
- S07. SECTION VII - PLASTICS AND ARTICLES THEREOF; RUBBER AND ARTICLES THEREOF
- S08. SECTION VIII - RAW HIDES AND SKINS, LEATHER, FURSKINS AND ARTICLES THEREOF; SADDLERY AND HARNESS; TRAVEL GOODS, HANDBAGS AND SIMILAR CONTAINERS; ARTICLES OF ANIMAL GUT (OTHER THAN SILKWORM GUT)
- S09. SECTION IX - WOOD AND ARTICLES OF WOOD; WOOD CHARCOAL; CORK AND ARTICLES OF CORK; MANUFACTURES OF STRAW, OF ESPARTO OR OF OTHER PLAITING MATERIALS; BASKETWARE AND WICKERWORK
- S10. SECTION X - PULP OF WOOD OR OF OTHER FIBROUS CELLULOSIC MATERIAL; RECOVERED (WASTE AND SCRAP) PAPER OR PAPERBOARD; PAPER AND PAPERBOARD AND ARTICLES THEREOF
- S11. SECTION XI - TEXTILES AND TEXTILE ARTICLES
- S12. SECTION XII - FOOTWEAR, HEADGEAR, UMBRELLAS, SUN UMBRELLAS, WALKING-STICKS, SEAT-STICKS, WHIPS, RIDING-CROPS AND PARTS THEREOF; PREPARED FEATHERS AND ARTICLES MADE THEREWITH; ARTIFICIAL FLOWERS; ARTICLES OF HUMAN HAIR
- S13. SECTION XIII - ARTICLES OF STONE, PLASTER, CEMENT, ASBESTOS, MICA OR SIMILAR MATERIALS; CERAMIC PRODUCTS; GLASS AND GLASSWARE
- S14. SECTION XIV - NATURAL OR CULTURED PEARLS, PRECIOUS OR SEMI-PRECIOUS STONES, PRECIOUS METALS, METALS CLAD WITH PRECIOUS METAL, AND ARTICLES THEREOF; IMITATION JEWELLERY; COIN
- S15. SECTION XV - BASE METALS AND ARTICLES OF BASE METAL
- S16. SECTION XVI - MACHINERY AND MECHANICAL APPLIANCES; ELECTRICAL EQUIPMENT; PARTS THEREOF; SOUND RECORDERS AND REPRODUCERS, TELEVISION IMAGE AND SOUND RECORDERS AND REPRODUCERS, AND PARTS AND ACCESSORIES OF SUCH ARTICLES
- S17. SECTION XVII - VEHICLES, AIRCRAFT, VESSELS AND ASSOCIATED TRANSPORT EQUIPMENT
- S18. SECTION XVIII - OPTICAL, PHOTOGRAPHIC, CINEMATOGRAPHIC, MEASURING, CHECKING, PRECISION, MEDICAL OR SURGICAL INSTRUMENTS AND APPARATUS; CLOCKS AND WATCHES; MUSICAL INSTRUMENTS; PARTS AND ACCESSORIES THEREOF
- S19. SECTION XIX - ARMS AND AMMUNITION; PARTS AND ACCESSORIES THEREOF
- S20. SECTION XX - MISCELLANEOUS MANUFACTURED ARTICLES
- S21. SECTION XXI - WORKS OF ART, COLLECTORS' PIECES AND ANTIQUES

Celní sazby

- Všeobecná: stanovena autonomně proti státům bez MFN
- Sazba podle doložky nejvyšších výhod (MFN): Nižší než obecně, platí pro státy WTO
- Preferenční sazba: Na základě dvoustranných dohod o volném obchodu, např. vůči rozvojovým zemím.

Netarifní opatření

- Vše nad rámec cel, co ve srovnání s domácími výrobky ztěžuje vstup zahraničního zboží na „domácí“ trh
- Klasifikace UNCTAD - 8 skupin
- 1. **Para-tarifní opatření**: Celní přírážky, dodatečné daně a přírážky, vnitřní daně a přírážky uvalené na dovoz, povinné celní hodnocení dovozu
- 2. **Opatření ke kontrole cen**:
- Antidumpingová opatření: clo ve vyšší sazbě, než je sazba celního sazebníku, kterému předchází antidumpingové šetření, které určuje, zda byl dovoz realizován za nižší ceny než výrobní náklady nebo než ceny za které zboží se přepravuje na domácím nebo jiném trhu.

Netarifní opatření

- **Kompenzační opatření:**
- Zvláštní příplatek za konkrétní zboží z konkrétní země k vyrovnání státních dotací na výrobu nebo vývoz tohoto zboží.
- **Minimální ceny**
- Referenční cena, pokud hodnota dovozu klesne pod referenční cenu, je kompenzována variabilním propuštěním (variabilní clo) k vyrovnání cenové hladiny dováženého a domácího zboží - většinou za subvencované ceny zemědělských produktů.
- **Dobrovolné omezení vývozních cen**
- Vývozci žádají se souhlasem země určení, aby se vyhnuli antidumpingovým nebo vyrovnávacím clům

Netarifní opatření

- 3. **Finanční opatření**: Dovošní vklady, vklad rezerv v hotovosti, platby cel předem, souběžný rozdíl směnných kurzů, omezení alokace deviz, zpožděný převod deviz
- 4. **Automatické udělování licencí a sledování dovozu**: Cílem je zachytit nadměrný růst dovozu a včas zavést ochranná opatření
- 5. **Kvantitativní opatření**
 - **Kvóty**: Omezení množství nebo hodnoty dovozů.
 - **Neautomatické dovošní licence**: Prostředky pro správu kvót nebo podmíněných zákazů.
 - **Zákazy dovozu**: Obecná nebo podmíněná
 - **Dobrovolná omezení exportu**: Vývozce souhlasí s omezením svého vývozu, aby se vyhnul jiným necelním opatřením.
 - **Specifická omezení**: Požadované certifikáty pro dovozce

Netarifní opatření

6. Monopolní opatření

- Státní obchodní a dovozní monopoly: Vybrané vládní agentury nebo soukromé subjekty založené pro výhradní dovoz nebo vývoz určitého zboží.
- Státní obchodní podniky:

Podniky regulující úroveň a směr dovozu a vývozu (např. Nakupují za domácí ceny a vyvážejí za nižší ceny - skrytá podpora exportu)

7. Technická opatření a sanitární a fytosanitární opatření:

Technický předpis, kontrola před vstupem na palubu, požadavky na bezpečnost potravin, zachování zdraví zvířat a rostlin

Netarifní opatření

- 8. Opatření ke kontrole výroby a vývozu:
- Dotace na výrobu a vývoz,
- Zákazy vývozu,
- Vývozní daně

Klasifikace netarifních opatření OECD

- **Základní necelní opatření:** Opatření ke kontrole množství a cen
- **Ostatní necelní opatření na hranicích:** Para-tarifní opatření, finanční opatření, automatické udělování licencí, monopolní opatření a celní postupy
- **Kategorie norem a certifikací:** Technické předpisy, zkoušení a certifikace
- **Kategorie domácí správy:** Dotace na výrobu, vývozní dotace, preference státních zakázek, investiční omezení

Klasifikace netarifních opatření OECD

- **Nástroje na ochranu vnitřního trhu:**
 - Všechny nástroje mají ochranný charakter.
 - Celní nástroje se zavedením snížení dovozních cel
 - Necelní opatření ke kontrole cen množství dováženého zboží.
 - V posledních letech se stále častěji používají opatření v jiných oblastech hospodářské politiky (vládní zakázky, duševní vlastnictví, investiční omezení
- **Nástroje na podporu exportu:** Dotace na výrobu a vývoz, daňové úlevy spojené s vývozem státem garantované půjčky a pojišťovací činnosti státních agentur atd

Classification of Non-tariff measures by OECD

- **Core non-tariff measures:** Measures to control quantities and prices
- **Non-core border non-tariff measures:** Para-tariff measures, financial measures, automatic licensing, monopolistic measures and customs procedures
- **Categories of standards and certifications:** Technical regulations, testing and certification
- **Categories of domestic administration:** Subsidies to production, export subsidies, preferences of government contracts, investment restrictions

Further trade policy instruments

- **Tools to Protect the Internal Market:** All instruments protectionist character.
- Tariff instruments, with the reduction of tariffs on imports introduced
- Non-tariff measures to control prices quantity of imported goods.
- **Tools to Support Exports:**
 - Subsidies of productions and export,
 - tax breaks linked to export
 - state-guaranteed loans and insurance activities of state agencies, etc